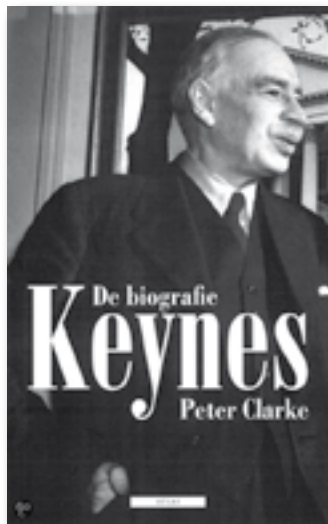

De redactie nodigt lezers uit boeken te recenseren voor deze rubriek

Keynes is terug en dat verdient hij. Dat is de boodschap van een recent verschenen vertaling van een biografie over Keynes. De Engelse ondertitel, die bij de vertaling is weggefallen, luidt dan ook: opkomst, ondergang en terugkeer van de meest invloedrijke econoom van de twintigste eeuw. Helaas moet je voordat je aan die conclusie toekomt de eerste helft van het boek doorworstelen. Daarin wordt alles wat los en vast zit beschreven over het leven van Keynes als wetenschapper, nationaal en internationaal politicus, kunstliefhebber en als gewoon mens, hoewel hij zichzelf nooit gewoon heeft gevonden. Daar had hij waarschijnlijk gelijk in. Door zijn bijdehante gedrag gold Keynes als ervaringsdeskundige in het verspelen van vriendschappen. De filosoof Bertrand Russell omschreef hem als de knapste man die hij ooit had ontmoet. John Maynard Keynes wordt geboren in 1883. Zijn vader is professor in de economie en zijn moeder een poosje burgemeester. Na de beste privéscholen bezocht te hebben, studeert hij af in de wiskunde aan de universiteit van Cambridge. Het enige officiële economieonderwijs dat hij krijgt, is het onderwijs dat Alfred Marshall, tevens huisvriend, hem gedurende acht weken geeft. Mede door de aanzienlijke inkomsten uit zijn populariserende economische geschriften heeft Keynes nooit armoede gekend. Later verdient hij het merendeel van zijn inkomsten met beleggen. In 1936 bezit hij een vermogen van een half miljoen pond, rijdt een Rolls-Royce en is al een beroemdheid. In gezelschap van de minister-president op een feestje worden hij en de minister-president aangekondigd als: de heer Keynes en een andere heer. Hij overlijdt in 1946 aan de gevolgen van een hartkwaal.

In de eerste honderd pagina's beschrijft de auteur het levensverhaal van Keynes, in zijn tijd geplaatst en verweven met het leven van vele anderen. Clarke schrijft veelal op een verhalende manier en geeft niet slechts een opsomming van feiten. Daardoor wordt een beter inzicht gegeven in de persoonlijkheid van de beschreven persoon. Bijvoorbeeld als hij Keynes' rol uitdiept bij de vredesonderhandelingen na de Eerste Wereldoorlog. Volgens de geldende opvattingen diende Duitsland uitgeknepen te worden als een citroen – en nog een beetje meer. Keynes zag daarin een vernietigend moeras en stelde voor een streep door alle schulden te halen en met een schone lei te beginnen. Een ander voorbeeld is het verhaal van zijn laatste en moeilijke gang als onderhandelaar naar Amerika in 1945. Volgens Keynes was Engeland blut en zou Amerika Engeland op grond van morele verplichtingen geld moeten schen-

Clarke, P. (2010) *Keynes. De biografie*. Amsterdam: Uitgeverij Atlas.

ken. Keynes liet vanuit Amerika doorschemeren dat het allemaal wel goed zat; ze konden het geld al in zijn broekzak horen rinkelen. Niets was echter minder waar: Engeland kon geld lenen en moest zelfs rente betalen. Toch wist hij bij terugkeer in het Hogerhuis, in wat zijn belangrijkste toespraak is geworden, het akkoord te verkopen. Een volledig levensverhaal in honderd pagina's is wel wat te veel van het goede. In de tweede honderd pagina's wordt het boek lezenswaardig. Twee hoofdstukken schetsen twee stadia in het proces van heroverweging van de geldende ideeën: eerst een hoofdstuk met de nadruk op beleid en vervolgens een met de nadruk op theorie. Hoe bepleitte Keynes zelf zijn zaak? Dat

wordt mooi uitgewerkt in zijn rol in de commissie-Macmillan. Keynes' rol was bedoeld als figurant: een verplichte, geïsoleerde marginale dissident. De commissie stond een *laissez-faire*-beleid voor om "een systeem in stand te houden dat 'schurkbestendig' was" en daarmee immuun voor de lage verleidingen van opportunistische politici. Tot grote schrik van de voorzitter begon Keynes al gauw de commissie naar zijn hand te zetten. Want wat te doen als de markt zich niet gedraagt zoals de boeken voorschrijven? Waarbij het probleem was dat Keynes regelmatig van gedachte veranderde. In de commissie ontmoette hij zijn oude rivaal Niemeyer. Deze vond Keynes' ideeën absolute waanzin. Keynes had Niemeyer, destijds, na zijn afstuderen als enige voor moeten laten gaan op het vergelijkend examen om een overheidsbaan te krijgen. Dit tot Keynes' grote woede. Voor hem was daarmee bewezen dat werkelijke kennis een absolute hinderpaal voor succes was. Of hij overigens zelf zo origineel was in zijn argumentatie is twijfelachtig. Het was algemeen bekend dat Keynes een enorm geheugen had voor argumenten maar niet voor hun auteurs.

Is het boek een aanrader? Om met Keynes te spreken: nee en ja. Nee. Het boek leest niet als een speer naar het einde. Ook schiet de vertaling uit het Engels te kort. Ja. Het ligt toch wat genuanceerder dan te stellen dat stimuleren gelijk staat aan een middeleeuwse aderlating en het empirisch bewijs dat het werkt nul is. Dit zoals de gerenommeerde economen Gary Becker en Robert Barro recent in de *Wall Street Journal* stelden, respectievelijk op 2 september en 23 augustus 2011. Er zijn aan plaats en tijd gebonden redenen voor te geven. Daarnaast luidt Keynes' advies: experimenteren en niet zo'n beetje ook.

AUKE LEEN

Universitair docent aan de Universiteit Leiden